

8.

Naslonjen na otvoren stakleni pult „Crne pivare”, pijem popovičku desetku i razmišljam, družę, od ovog trenutka u svemu si sam, moraš sam sebe da nateráš među ljude, samoga sebe moraš da zabavljaš, sa samim sobom moraš da izvodiš predstave sve dok sam sebe ne napustiš, jer od sad se vrtiš samo u melanholičnim kružnicama i dok ideš napred, istovremeno se vraćaš unazad, da, *progressus ad originem* je *regressus ad futurum*, tvoj mozak nije ništa drugo do misli sabijene hidrauličnom presom. Pio sam desetku na suncu, posmatrao kako Karlakom promiču ljudi, svi odreda mladi ljudi, studenti, svaki mlad čovek nosio je na čelu mladu zvezdu kao znak da je mlad čovek zametak genija, video sam kako iz njihovih očiju šiklja snaga, ista snaga kakva je šikljala iz mene sve do onog časa kada mi je šef rekao da sam šalabajzer. Naslonjen sam na ogradu, tramvaji prolaze naviše i naniže i crvene pruge čine da se osećam dobro, imam dovoljno vremena i mogu da odem da zavirim u bolnicu „Na Františku”, čuo sam da tamo postoje stepenice do prvog sprata koje su sačinjene od da-

saka i greda sa gubilišta čeških vladara na Starogradskom trgu, jer su franjevci kupili celu konstrukciju, ali radije bih otišao da malo pogledam Smihov, tamo u plemićkom vrtu postoji paviljon sa dugmetom na podu, a kada ga čovek zgazi, otvori se zid i izađe voštana figurina, sasvim nalik na kunstkomore u Petrogradu, gde je šestoprsta nakaza pod mesečinom greškom zgazila dugme, pa je izleteo voštani car u fotelji i pripremio mu, kako je to lepo opisao Jurij Tinjanov u *Voštanoj figuri*, ali ja verovatno neću ići nikuda, dovoljno mi je da zatvorim oči i sve sebi dočaram još preciznije nego što je u stvarnosti, lepše mi je da gledam strujanje pešaka i njihova lica u nizu kao leje maćuhica, i ja sam kao mlad imao lepe predstave o sebi, jedno vreme sam mislio da ću se prolepšati ako kupim isusovke, u to doba moderne sandale koje imaju samo trake i vezice, i smatrao sam da uz njih moram nositi ljubičaste čarape, mama mi ih je isplela, a kada sam prvi put izašao u isusovkama i dogovorio randevu kod „Donje kafane”, palo mi je na pamet, iako je bio tek utorak, da su na oglasnoj vitrini našeg fudbalskog kluba možda već okačili sastav ekipe. I tako sam stajao ispred vitrine, razgledao metalne sklopove oko bravice, i tek onda sam napravio korak bliže, ali čitao sam sastav od prošle nedelje, pa sam ga čitao još jednom, jer sam osetio kako sam u ljubičastoj čarapi svojom desnom isusovkom ugazio u nešto veliko i mokro, pročitao sam sastav sa svojim imenom na kraju još jednom, da bih prikupio snage i pogledao dole, a kada sam pogledao, video sam da stojim u velikom psećem govnetu koje se prelivalo preko celih mojih sandala od pukih traka i vezica, i tako sam ponovo čitao, polako, jedno po jedno ime, svu jedanaestoricu naših juniora sam pročitao, i moje ime kao zamenika, ali kada sam opet pogledao dole, i dalje sam stajao u odvratnom psećem govnetu, a kada sam pogledao prema trgu, kroz kapiju je prošla moja dragana, a

ja sam otkopčao kaišić na sandali, izuo ljubičastu čarapu i sve sam ostavio ispod oglasne vitrine našeg fudbalskog kluba, uključujući i buket cveća, i pobegao sam nakraj sela, u poljane, gde sam meditirao i razmišljao ne upozorava li me možda moja sudbina, jer već tada sam hteo da postanem paker starog papira i tako se domognem knjiga. Nastavio sam da donosim piva iz točionice i, naslonjen na ogradu, stajao sam kod otvorenog pulta, sunce me je teralo da žmirkam, i kažem sebi, možda da odeš na Klarov, tamo u crkvi ima divna mermerna skulptura arhandela Gavrila, pritom možeš da vidiš prelepu ispovedaonicu koju je paroh dao da naprave od dasaka pinije, koje su činile sanduk u kome je mermerna skulptura arhandela Gavrila dopremljena iz Italije, s užitkom sam sklopio oči i nisam išao nikuda, pio sam pivo i video samoga sebe kako dvadeset godina nakon onog malera s ljubičastom čarapom i sandalom idem predgrađem Šćećina, stigao sam čak do buvljaka, a kada sam došao sve do poslednjih ubogih prodavaca, vidim čoveka koji nudi desnu sandalu i desnu ljubičastu čarapu, zakleo bih se da je to bila ona moja isusovka i ona moja čarapetina, čak sam odoka procenio da je broj isti, četrdeset jedan, i tako sam sav zbunjen stajao i gledao kao da mi se priviđa, zapanjen verom tog prodavca da će neki čovek sa jednom nogom doći da kupi sandalu sa ljubičastom čarapom, prodavac je verovao da negde postoji bogalj sa desnom nogom, brojem četrdeset jedan i željom da skokne u Šćećin da kupi sandalu i čarapu koja će naglasiti njegov šarm. Pored tog fantastičnog prodavca stajala je starica koja je nudila dva lovorova lista, držala ih je među prstima, a ja sam se udaljavao sav u čudu kako se krug zatvorio, kako su moja isusovka i ljubičasta čarapa prošle raznim predelima da bi se pojavile preda mnom kao prekor. Vratio sam praznu čašu i prešao preko šina, pesak je u parku vruskao i škripao kao zamrznut sneg, među grana-

ma su cvrkutali vrapci i zebe, posmatrao sam dečja kolica i mame koje sede na osunčanim klupama, zabačenih glava izlažu lica lekovitim zracima, dugo sam stajao ispred ovalnog bazena u kojem su se kupala naga deca, video sam usečene pruge od šorceva i gaćica na njihovim stomačićima, a galicijski Jevreji, Hasidi, nosili su pojaseve kao izrazite i upadljive trake koje dele telo na dva dela, onaj lepši, sa srcem i plućima i jetrom i glavom, i onaj drugi deo ljudskog tela sa crevima i polnim organima, kao deo koji se tek toleriše i stoga nije važan, vidim kako su katolički sveštenici granicu pomerili još više, kragnom su na vratu postavili vidljiv znak koji naglašava samo glavu kao posudu u koju Bog lično umače prste, gledam decu koja se kupaju i vidljive crte od šorceva i gaćica na njihovim nagim telima i vidim kako su časne sestre nemilosrdnom linijom opkrojile na glavi samo lice, uokvirile ga oklopom uštirkanih kapuljača, kakve nose vozači formule jedan, gledam nagu decu koja prskaju oko sebe i živahno se igraju i vidim kako ta deca ne znaju ništa o polnom životu, a ipak je njihova polnost već sada u tihom savršenstvu, kako me je naučio Lao Ce, gledam pruge sveštenika i časnih sestara i pojaseve Hasida i razmišljam kako je ljudsko telo peščani sat, ono što je dole, to je i gore, ono što je gore, to je i dole, čine ga dva uklopljena trougla, pečatni znak kralja Solomona, srazmera između knjige njegove mladosti, *Pesme nad pesmama*, i plodova njegovih uvida u starosti, taštine nad taštinama, *Knjigom propovednikovom*. Pogled mi je uzleteo ka hramu Svetog Ignasija iz Lojole, svetlucao je oreol od zaslepljujućeg zlata, baš je neobično što skoro sve statue velikana naše književnosti sede kao paralizovane na kolicima, Jungman i Šafaržik i Palacki svi ukočeni, čak i Maha na Petrinu mora blago da se oslanja na stub, dok su katoličke statue pune pokreta kao atlete, kao da neprekidno prebacuju loptu preko odbojkaške mreže, kao

da su upravo istrčale sprint ili vrtložnim pokretom bacile disk u daljinu, uvek pogleda uvis, kao da obema rukama dočekuju smeč od samoga Boga, hrišćanske statue od peščara sa izrazom lica kao da su upravo dale pobjednički gol, podignutih ruku i sa radosnim usklikima, dok su statue Jaroslava Vrhlickog sve nemoćno klonule. Prešao sam ulicu i sa sunca ušao u hladovinu „Kod Čižekovih“, u lokalu je bila tako duboka senka da su lica gostiju sijala poput karnevalskih maski, dok im je tela gutala tama, sišao sam stepenicama u restoran i tamo preko ramena jednog čovjeka pročitao natpis na zidu, ovde je bila kuća u kojoj je Karel Hinek Maha napisao svoj *Maj*, seo sam, ali kada sam pogledao u tavanicu, uplašio sam se, jer sam sedeo ispod sijalica baš kao da sam u svom podrumu, ustao sam i ponovo izašao ispred restorana i istog časa se sudario sa mojim drugarom, koji je bio pripit i odmah se prihvatio novčanika i počeo da kopa po njemu dok nije našao ono što je tražio, pružio mi je papir, a ja sam čitao izveštaj službe za trežnjenje koji je navodio kako imenovani jutros nije imao nijedan promil alkohola u krvi, što se ovim dokumentom potvrđuje. Vratio sam mu složen dokument, a taj moj drugar, čije sam ime već zaboravio, pričao mi je kako je hteo da počne nov život i zato je dva dana pio mleko, a jutros je zbog toga toliko bauljao, da ga je šef poslao kući zbog pijanstva i skinuo mu dva dana od odmora, ali on je otišao pravo u službu za trežnjenje, a tamo, kada su utvrdili ono što su potom napisali u službenom dokumentu, da nema ni trunku alkohola u krvi, pozvali su telefonom i njegovog šefa da ga iskritikuju što obara moral radnicima, pa moj drugar od radosti što ima zvaničnu potvrdu da nema ni traga alkohola u krvi pije čitav bogovetni dan i zove me da pijemo zajedno, mogli bismo da pokušamo da izvedemo Veliki slalom, na kome smo pre više godina skoro svaki put omanuli, samo jednom smo prošli kroz sve